

(ставлення) до політичних інститутів; типи організації суспільного життя, яким надається перевага; інші.

Очевидно, сутність ППС ще потребує уточнення і запропоновані переліки таких параметрів можна буде доповнювати.

Житник О.О.,
кандидат юридичних наук

ДО ПИТАННЯ ПРО ДІАЛЕКТИКУ РОЗВИТКУ СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН

На сучасному етапі розвитку суспільних відносин виникають неоднозначні трактування понять, що визначені в основоположних міжнародних принципах. Адекватність їх розуміння як на міждержавному рівні, так і локальному має стати запорукою забезпечення верховенства права.

Нерсесянц В.С., досліджуючи філософію права з точки зору порівняння минулого і сучасного, зазначив, що вища діалектика поняття складається не тільки з того, щоб розглядати поняття як межу і щось протилежне, але й створити з нього нормативний зміст і позитивний результат, шляхом його розвитку.

При вивченні того чи іншого поняття, що застосовується при регулюванні відносин, перше місце посідають загально філософські методи, серед яких діалектичний метод дозволяє розкрити сутність світу з погляду процесів розвитку, властивого йому загального взаємозв'язку, якісних перетворень.

Діалектичний метод дозволяє більш повно розкрити смисл і соціальне призначення норм міжнародного права.

Такі поняття як, зокрема підтримка миру, безпеки і співробітництва у міжнародному праві визначають соціальний зміст відносин між державами (іншими суб'єктами міжнародного права). Правильне розуміння зазначених цілей мирного співіснування суб'єктів міжнародної спільноти забезпечує реальне відображення істотного в об'єкті пізнання і залежить від зовнішніх та внутрішніх факторів: сучасного стану відносин між суб'єктами та розвитку їх внутрішнього права.

Тоді постає питання щодо однакового розуміння принципів міжнародного права, більшість з яких формувалась у період нестабільних політичних відносин. Розвиток демократичних процесів у державах дозволяє розглядати принципи міжнародного права під іншим кутом зору. Так, загроза миру і безпеці знаходить свій прояв і в умовах демократизації, але дещо з іншим значенням. В таких умовах уявляється

більш складним розцінювати дії як реальні і дійсно небезпечні, оскільки межа між стабільним станом відносин і їх небезпекою перебуває у стані прихованих інтересів (територіальних, економічних та інших претензій).

Косьмій М.М.,

кандидат юридичних наук, доцент кафедри церковно-канонічних дисциплін та філософії права Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького

ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ ПІД ВПЛИВОМ РЕЛІГІЙНО-МОРАЛЬНИХ ЕЛЕМЕНТІВ ПРАВОСВІДОМОСТІ

Розбудова правової держави, реальне забезпечення прав і свобод людини і громадянина в Україні передбачають формування в суспільстві високого рівня правосвідомості. Неодмінною передумовою ефективного вирішення вказаного завдання виступає розвинута моральна культура носіїв правової свідомості – громадян та державних службовців.

Важливу роль у формуванні такої культури відіграють духовно-релігійні чинники, які, виступаючи компонентами правосвідомості, істотно впливають на процеси створення, тлумачення, застосування і реалізації юридичних норм. Дія морально-релігійних елементів правосвідомості стає особливо значимою у контексті процесу релігійного відродження, який триває в Україні. З огляду на зазначені обставини, сьогодні набуває важливого теоретичного і практичного значення дослідження впливу моралі і релігії на індивідуальну та колективну правосвідомість.

В юридичній енциклопедії правосвідомість визначається як відображення на рівні суспільної, масової або індивідуальної свідомості у вигляді понять, поглядів, уявлень, почуттів чинного (об'єктивного) або бажаного (суб'єктивного) юридичного права. Слід зазначити, що правосвідомість громадян, які бажають жити у демократичній державі, не може виникнути спонтанно, сама собою. Процес формування правосвідомості у громадян стикається з рядом чинників, які так чи інакше впливають на нього.

Найбільш негативно на процес трансформації правосвідомості впливає недостатня розвинутість громадянського суспільства, як наслідок перебування у складі СРСР. Правосвідомість особистості, її культура у цей період формувалася в умовах нав'язування думки інших. Основна